

Kvalitetsvurdering af Historie & Kunst 2019

Indhold

Indhold.....	2
Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering.....	3
Kvalitetsvurdering 2009	3
Kvalitetsvurdering 2014	4
Fakta om Historie & Kunst	6
Kvalitetsvurderingens fokusområder	7
Arbejdsgrundlag, organisation og ledelse.....	7
Ressourcegrundlag.....	9
Forskning.....	12
Formidling.....	13
Samlingsvaretagelse	16
Museumslovens kapitel 8.....	19
Baggrund	21
1. Kvalitetsvurderingsforløbet på Historie & Kunst	21
2. Om Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger	22

Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering

Denne kvalitetsvurderingsrapport følger op på Kulturarvsstyrelsens kvalitetsvurdering af Københavns Bymuseum i 2009 samt Kulturstyrelsens kvalitetsvurdering af Thorvaldsens Museum i 2014. Rapporten gør status for udviklingen og kvaliteten af Historie & Kunsts virksomhed.

Det er Slots- og Kulturstyrelsens samlede vurdering, at Historie & Kunsts opgavevaretagelse er tilfredsstillende.

Historie & Kunst har fulgt op på en række af de forhold, der blev påpeget ved kvalitetsvurderingerne i 2009 og 2014:

- Der er sket en stor indsats på samlingsområdet med indhentning af registrerings- og indberetningsefterslæb og forbedring af bevaringsforhold.
- Det tidligere udstillingssted for Københavns Museum på Vesterbrogade er fraflyttet, og der arbejdes på at udvikle et nyt udstillingssted i Stormgade 18, der skal rumme Københavns Museum.
- Der er fastholdt et godt kvantitativt og kvalitativt niveau for forskning inden for det museumsfaglige ansvarsområde.
- Det høje niveau for undervisning er videreudviklet, og der er eksperimenteret med nye formidlingsformer og -greb.
- Det høje kvalitetsniveau i arbejdet efter museumslovens kapitel 8 er fastholdt og videreudviklet.

Hertil kommer, at der med fusionen pr. 2015 er skabt en ny samlet organisation, der er arbejdet på konsolidering af. Det primære fokus de første år har foruden de faglige opgaver været en konsolidering af fusionen, en sikring af driften samt fokus på tre store byggesager.

Det udestår at videreudvikle den samlede virksomhed med henblik på at skabe flere faglige og tværfaglige synergier af fusionen. Der er potentiale i øget samarbejde og tværfaglig tænkning på tværs af de tidligere selvstændige enheder. Der er endvidere behov for at videreudvikle organisationen med henblik på at etablere og tydeliggøre faglige og ledelsesmæssige strukturer, der kan understøtte den fortsatte udvikling af én samlet enhed. Endelig udestår det at komme helt i mål med udvikling af nyt Københavns Museum i Stormgade 18, sikring af optimale bevaringsforhold for hele samlingen samt realisere planer for nytænkning af formidlingen på Thorvaldsens Museum.

Kvalitetsvurdering 2009

Københavns Bymuseum blev kvalitetsvurderet i 2009. I rapporten konstaterede styrelsen bl.a. følgende:

- Museet har generelt behov for at formulere og nedskrive sine visioner, strategier og planer i sammenhæng, så både museets medarbejdere og andre aktører involveret i museets udvikling har et klart billede af mål og retning.
- Magasinforholdene er stærkt problematiske.
- Registreringsefterslæbet er uacceptabelt stort.
- Museet mangler generelt overblik over samlingernes omfang, repræsentativitet og tilstand.
- Museet arbejder eksperimenterende med udvikling af sin formidling, inddrager og når nye brugergrupper, og har en velfungerende undervisningsenhed.
- God og relevant forskningsindsats.
- Omfattende arbejde med forvaltning af den faste kulturarv, spiller en aktiv rolle vedr. planlægning og udvikling af København, og har et godt samarbejde med statslige og kommunale myndigheder og andre aktører.
- Bygningsmæssige udfordringer.
- Åben og tillidsfuld relation mellem museet og Kultur- og Fritidsforvaltningen, som praktiserer princippet om armlængde og samtidig understøtter nye udviklinger på museet.

Kvalitetsvurdering 2014

Thorvaldsens Museum blev kvalitetsvurderet i 2014. I rapporten konstaterede styrelsen bl.a. følgende:

- Den primære udfordring er at gøre museet aktuelt og relevant i en nutidig kontekst.
- Omfattende forskningsproduktion på højt niveau.
- En exceptionel skoletjeneste med mange målrettede tilbud til skoler og ungdomsuddannelser.
- Begrænset variation i formidlingsformer, få aktiviteter uden for museet og vurdering af museets udstillinger og formidling i den nationale brugerundersøgelse under gennemsnittet.
- Ajour med registrering og indberetning af samlingen, som er i god bevaringstilstand.
- Bevaringsforholdene i museets magasiner er ikke optimale.
- Høje udgifter til drift og vedligehold af museets bygninger.
- U hensigtsmæssigheder vedr. bestyrelsens sammensætning.

Kvalitetsvurderingsrapporterne fra 2009 og 2014 kan læses her:

[Kvalitetsvurdering 2009](#)

[Kvalitetsvurdering 2014](#)

Der er siden kvalitetsvurderingen af Københavns Bymuseum i 2009 sket en væsentlig udvikling i både de lovmæssige krav (driftstilskudslov fra 2010 og ny museumslov fra 2012) og de kvalitative standarder for museernes virksomhed (bl.a. div. udredninger, strategier mv., der sætter mål for

museernes faglige opgavevaretagelse, organisation og ledelse). Der er tale om krav og standarder om øget økonomisk og faglig bæredygtighed og professionalisering af den samlede museums virksomhed, som har ændret Slots- og Kulturstyrelsens grundlag for vurdering af museernes virksomhed. Styrelsens dokument ”Krav og anbefalinger til statsanerkendte museer” afspejler disse ændringer.

Opfølgning på kvalitetsvurderingen i 2009 skal ses på baggrund heraf.

Fakta om Historie & Kunst

Historie & Kunst (herefter HK) er en fagenhed knyttet til Kultur- og Fritidsforvaltningen i Københavns Kommune. HK blev etableret som en fusion mellem Københavns Museum, Thorvaldsens Museum, Københavns Stadsarkiv og Nikolaj Kunsthal pr. 1. januar 2015.

HK er kommunalt ejet, og modtager årlige driftstilskud fra staten og fra Københavns Kommune. Københavns Kommune er offentlig hovedtilskudsyder og dermed den offentlige tilsynsførende myndighed iht. driftstilskudsloven (lov nr. 1531 af 21. december 2010 om økonomiske og administrative forhold for modtagere af driftstilskud fra Kulturministeriet).

Iht. vedtægten omfatter HK *en statsanerkendt del* (Thorvaldsens Museum og Københavns Museum) iht. museumsloven og *en ikke-statsanerkendt del* (Københavns Stadsarkiv og Nikolaj Kunsthal) i medfør af hhv. arkivloven og støtte fra Statens Kunstfond.

Denne kvalitetsvurdering forholder sig kun til den statsanerkendte del af HK.

HK har iht. museumsloven ansvar for:

- at tage vare på den gave Bertel Thorvaldsen skænkede København, bestående af hans egne værker og hans kunstsamling.
- at vedligeholde den fredede museumsbygning på Bertel Thorvaldsens Plads (Thorvaldsens Museum).
- kulturhistorien i Københavns Kommune i oldtid, middelalder og nyere tid.
- det arkæologiske ansvar efter museumslovens kapitel 8 i Købehavns Kommune og Frederiksberg Kommune.

HK har ikke tilknyttet museumsforeninger.

Nøgletal for 2018

- Den samlede omsætning (for den statsanerkendte del) udgjorde 51,2 mio. kr.
- HK rådede over 77 årsværk, heraf 66 videnskabelige årsværk. 39 årsværk var fastansatte.
- HK havde (ifølge Danmarks Statistik) 61.794 brugere.

Kvalitetsvurderingens fokusområder

Arbejdsgrundlag, organisation og ledelse

a. Arbejdsgrundlag

- Der er udarbejdet vedtægter for det samlede HK, der fastlægger formål og ansvar mv. for såvel den samlede enhed som for hver af de fire afdelinger/tidligere selvstændige institutioner. Der foreligger endvidere en selvstændig vedtægt for Thorvaldsens Museum fra december 2001, der på visse områder ikke er i overensstemmelse med vedtægten for HK, herunder om bl.a. ansvarsområde og regnskabsaflæggelse.
- Der er formuleret mission, vision samt strategiske pejlemærker for den samlede virksomhed for perioden 2016-20, som i årlige aftaler mellem HK og Kultur- og Fritidsforvaltningen er konkretiseret i mål og prioriterede indsatser – aktuelt for 2018 og 2019. De strategiske pejlemærker er knyttet til HKs organisation og ressourcegrundlag i en samlet organisationsbeskrivelse fra januar 2017, der beskriver den organisatoriske struktur, snitflader, ansvarsfordeling mv. samt opstiller succeskriterier. Organisationsbeskrivelsen er på flere områder ikke i overensstemmelse med de aktuelle forhold.
- Der foreligger herudover - med afsæt i de strategiske pejlemærker - en selvstændig mission, vision og strategi 2020 for udvikling af Thorvaldsens Museum.
- Der foreligger strategier/planer/politikker for dele af den faglige virksomhed ved de to museumsafdelinger.
- Københavns Museums udstillingssted har været lukket siden oktober 2015 på grund af flytning og udvikling af et nyt besøgssted. Det nye Københavns Museum åbner 7. februar 2020.
- Både HK og Kultur- og Fritidsforvaltningen oplever, at der er et godt og konstruktivt samarbejde om at udvikle den samlede enhed, men HK oplever løbende strukturelle udfordringer ved at indgå i et kommunalt system.

b. Organisation

- HK er organiseret i fem afdelinger. En udviklings- og administrationsafdeling (sekretariatet) for den samlede organisation og fire faglige afdelinger i form af de fire tidligere selvstændige institutioner – dette med henblik på at fastholde de tidligere institutioners faglige profiler og brands.
- Der er på tværs af de faglige afdelinger etableret indsatser og faggrupper af blivende karakter, herunder for forskning, bevaring/samlinger, kulturturisme, kommunikation og kommercielle tiltag samt udviklingsprojekter af midlertidig karakter (fx nyt magasin og nyt besøgssted for Københavns Museum). De tværgående indsatser og udviklingsprojekter, herunder nye, udvikles i takt med, at der identificeres faglige synergier på tværs af organisationen og nye udviklingsprojekter igangsættes.

- Som følge af de seneste års arbejde med at skabe bedre bevaringsrammer for samlingerne, er det særligt på samlingsområdet, at der er oplevet faglig integration mellem de tidligere institutioner.
- Der er potentiale for fortsat at udvikle eksisterende og nye tværgående faggrupper med henblik på at drage fordele og bedre udnyttelse af viden, erfaringer og kompetencer på tværs af organisationen. Fx ift. HKs samlede formidlingsindsats.
- To gennemførte analyser af HK om hhv. compliance-gab og økonomi og økonomistyring peger begge på udfordringer ift. bl.a. organisationsstruktur, opgave- og ansvarsfordeling samt intern kommunikation mv. Herunder uens opfattelse og manglende afklaring af roller og ansvar.

c. Ledelse

- HK ledes iht. vedtægten af en bestyrelse (Kultur- og Fritidsudvalget i Københavns Kommune), der er ansvarlig for enhedens drift, og en leder (direktør), der forestår enhedens daglige drift og har det faglige og ledelsesmæssige ansvar for enhedens samlede virksomhed. Herudover er der udpeget fem ledere til at forestå den daglige ledelse i enhedens fire faglige afdelinger og sekretariatet.
- Der afholdes ikke særskilte (bestyrelses)møder med Kultur- og Fritidsudvalget om HKs drift og udvikling. Bestyrelsesfunktionen i form af sparring om drift og udvikling varetages i praksis af Kultur- og Fritidsforvaltningen.
- Der er endvidere en selvstændig bestyrelse for afdelingen Thorvaldsens Museum, som følger af den oprindelige fundats/gave fra Thorvaldsen til København. Bestyrelsen for Thorvaldsens Museum har bl.a. ansvar og bemyndigelse til at ansætte en leder (museumsdirektør) af museet, som samtidig referer til direktøren for HK.
- Der er nedsat et Advisory Board på 5-7 medlemmer mhp. at inspirere og rådgive HKs bestyrelse og ledelse ift. enhedens strategiske retning. Boardets medlemmer er udpeget på baggrund af professionelle kompetencer fastsat i HKs vedtægt.
- En forretningsorden, der fastsætter det nærmere samspil mellem HKs bestyrelse, Advisory Board og bestyrelsen for Thorvaldsens Museum samt et kommissorium for Boardet (jf. HKs vedtægt §8, stk. 2 og 3.) er (endnu) ikke udarbejdet. Der er imidlertid udarbejdet en forretningsorden for bestyrelsen for Thorvaldsens Museum (vedtaget af bestyrelsen i juni 2015), hvori fordeling af ansvarsområder bestyrelsen og HK imellem er formuleret.
- En ny direktør for HK er tiltrådt i november 2018. En ny museumsdirektør for Thorvaldsens Museum er tiltrådt i 2017. Og en ny leder af afdelingen Nikolaj Kunsthal er tiltrådt i august 2019. En ny leder for udvikling- og administration tiltrådte i januar 2018.
- Den eksisterende ledelsesstruktur, herunder den eksisterende uensartede (og inkonsistente) titulering af HKs ledelse (i dokumenter, på hjemmesider) samt manglende forretningsorden og kommissorium, skaber uklarhed om den formelle opgave- og ansvarsfordeling.

Det er tilfredsstillende:

- at der er formuleret et strategisk grundlag med mission, vision og strategiske pejlemærker for HKs samlede virksomhed, der er knyttet til HKs organisation og ressourcegrundlag. Der arbejdes på udvikling af årlige aftaler med mål og indsatser samt selvstændige udviklingsstrategier for de enkelte afdelinger og tværgående områder og tiltag.
- at der er etableret en samlet organisation med relevante afdelinger og visse tværgående strukturer – om end der er potentiale for en fortsat konsolidering og udvikling heraf.
- at HK og kommunen oplever at have et godt og konstruktivt samarbejde, om end HK oplever strukturelle udfordringer ved at indgå i et kommunalt system.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at der ikke foreligger strategier/planer/politikker for alle de museumsfaglige opgaver.
- at der ikke er overensstemmelse mellem vedtægterne for hhv. HK og Thorvaldsens Museum, at der endnu ikke er udarbejdet forretningsorden og kommissorium, der kan skabe klarhed om ledelsesstruktur, opgave- og ansvarsfordeling for den samlede organisation, og at organisationsbeskrivelsen for HK ikke afspejler de faktiske/aktuelle forhold.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at der på baggrund af de hidtidige erfaringer (fortsat) er fokus på at konsolidere og udvikle den samlede organisation mhp. yderligere at etablere relevante og nødvendige strukturer på tværs, der kan sikre øget effektivitet, vidensdeling, erfaringsudveksling og optimal udnyttelse af kompetencer på tværs af organisation og fagområder - såvel fagligt som administrativt.
- at den videre organisationsudvikling også afspejles som et konkret fokusområde i de strategiske pejlemærker for de(t) kommende år.
- at der i samarbejde med Kommunen og bestyrelsen for Thorvaldsens Museum skabes en ledelsesstruktur, der sikrer en klar, entydig og hensigtsmæssige opgave- og ansvarsfordeling til gavn for drift og udvikling af den samlede organisation.

Ressourcegrundlag

a. Økonomi

- Der foreligger ikke et regnskab aflagt og revideret i henhold til driftstilskuds bekendtgørelsens bestemmelser for kommunale institutioner (Bekendtgørelse nr. 1701 af 21.12.2010 om økonomiske og administrative forhold for modtagere af driftstilskud fra Kulturministeriet).

- Ifølge HKs indberetning til Slots- og Kulturstyrelsen udgjorde den samlede omsætning i 2018 62,4 mio. kr., heraf udgjorde museumsdelen 51,2 mio. kr. Indtægterne på museumsdelen fordelte sig således:

○ Driftstilskud fra staten iht. museumslov:	2,0 mio. kr.
○ Projekttilskud fra staten	1,0 mio. kr.
○ Driftstilskud fra kommune	28,3 mio. kr.
○ Ikke-off. tilskud	7,7 mio. kr.
○ Egen indtjening	12,2 mio. kr.
- I egen indtjeningen indgår 8,3 mio. kr. som betalinger fra bygherrer for arkæologiske undersøgelser i henhold til museumslovens kapitel 8.
- Københavns Kommune har de seneste år ydet i alt ca. 237 mio. kr. til en række større projekter, herunder etablering af nyt fælles magasin og nyt Københavns Museum.
- Der er endvidere siden fusionen fundraiset ca. 400 mio. kr. til konkrete projekter.
- Det er en del af de strategiske satsninger, at der skal udvikles en kommerciel strategi med henblik på øget egen indtjening.

b. Medarbejdere

- HK har faguddannede medarbejdere med kompetencer, der modsvarer de museumsfaglige ansvarsområder.
- HK rådede i 2018 over 77 årsværk, heraf 66 videnskabelige årsværk. 39 var fastansatte, heraf fem med ph.d. grad eller derover inden for de museale fagområder.
- HK anslår, at ét årsværk blev udført af frivillige. Der er ikke tilknyttet museumsforeninger, men museumsafdelingerne samarbejder med en række lokale foreninger.

c. Bygninger

- HK omfatter samlet set fem matrikler, herunder ét besøgssted for hver af de faglige afdelinger samt fælles administrationslokaler. Hertil kommer et fælles magasin samt et antal mindre magasiner, der er under afvikling.
- Københavns Kommune ejer og drifter den samlede bygningsmasse og har derved den samlede vedligeholdelsesforpligtelse. Bygningsmassen omfatter tre fredede bygninger. HK betaler husleje. HKs samlede udgifter til bygningsdrift af de to museumsafdelinger udgør 33% af udgifterne til museumsdelen.
- Der er de senere år gennemført en række større restaurerings- og vedligeholdelsesprojekter, herunder totalrenovering af det tidligere Overformynderi (Stormgade 18) til brug for ny-indretning af Københavns Museum samt nyt kobbertag på Thorvaldsens Museum. Det er en del af de strategiske satsningsområder at gøre de historiske bygninger til en væsentlig del af HKs brand.

- HK oplever generelt en udfordring i dialogen med Københavns Kommune om den løbende drift. Begge museer er udfordret af de mange vedligeholdelsesarbejder. Der er behov for bedre planlægning og koordinering mellem HK og kommunen, så igangsætning af vedligeholdelsesarbejder ikke kolliderer med museets planlægning og aktiviteter.
-

Det er meget tilfredsstillende:

- at HK har et bæredygtigt økonomisk grundlag og væsentlig kommunal opbakning i form af et betydeligt driftstilskud, der de senere år er suppleret af store bevillinger til udviklingsprojekter.
- at HK har en væsentlig egen indtjening og i stort omfang er lykkedes med at skaffe fondsmidler til konkrete projekter, herunder til større formidlings-, samlings- og forskningsprojekter.

Det er tilfredsstillende:

- at størstedelen af HKs ansatte medarbejdere har en relevant videnskabelig baggrund, og at enheden samlet set besidder de nødvendige kompetencer og kvalifikationer ift. de museumsfaglige opgaver.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at HK generelt oplever en udfordring i dialogen med kommunen om den løbende drift, herunder om bygningsdrift og -vedligeholdelsesarbejder.

Det er ikke tilfredsstillende:

- at HK ikke lever op til bestemmelserne om bl.a. regnskabsaflæggelse iht. driftstilskudsbekendtgørelsen.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at HK i samarbejde med kommunen sikrer opfyldelse af driftstilskudsbekendtgørelsens bestemmelser for kommunale institutioner, der modtager driftstilskud fra staten. Formatet herfor afklares med styrelsen.
 - at HK i samarbejde med kommunen fremadrettet har fokus på bedre planlægning og koordinering af vedligeholdelsesarbejder på begge institutioner.
-

Forskning

Historie & Kunst er forpligtet til at forske inden for sit ansvarsområde og stille sin viden til rådighed for omverdenen. Museets forskning er videnskabeligt arbejde baseret på faglige problemstillinger relateret til museets ansvarsområde.

- Til brug for Slots- og Kulturstyrelsens vurdering af HKs forskning har HK indsendt oversigter over forskningspublikationer for perioden 2015-18 inden for ansvarsområdet. I vurderingen inddrager styrelsen kun fagfællebedømt, publiceret forskning, der er relevant for ansvarsområdet, og som er produceret af museets egne medarbejdere eller ressourcemæssigt betinget af museet.
- I perioden 2015-18 er der samlet publiceret 42 fagfællebedømte forskningsarbejder, heraf halvdelen inden for kunsthistorie. Af de 21 kulturhistoriske forskningsarbejder er 13 inden for arkæologi og otte inden for nyere tids kulturhistorie. Herunder tre ph.d.-afhandlinger.
- Forskningen er publiceret i fagfællebedømte publikationer nationalt og internationalt.
- HK opfylder Slots- og Kulturstyrelsens kvalitets- og kvantitetskrav til det arkæologiske forskningsafkast.
- HK indgår aktivt i, og prioriterer ressourcer i relevante faglige netværk og samarbejder med andre museer, universiteter og vidensinstitutioner om sin forskning – både nationalt og internationalt.
- Der foreligger en selvstændig forskningsstrategi for det arkæologiske ansvarsområde med identifikation af tre hovedtemaer. Af forskningsstrategien fremgår, at nyere tids forskning også skal integreres i strategien. Der foreligger ingen samlet strategi/-plan for forskning i det kunsthistoriske ansvarsområde. Der er imidlertid udarbejdet udfoldede projektbeskrivelser for to større kunsthistoriske forskningsprojekter.
- Forskning er identificeret som en tværgående indsats i organisationen. Det udestår at udfolde indsatsen på tværs i organisationen, herunder udarbejde en samlet strategi og plan for forskningen med henblik på bl.a. at sikre fastholdelse af det høje niveau for produktion og publicering, prioritering, balance og sammenhæng ift. andre af HKs satsninger/opgaver mv.

Det er meget tilfredsstillende:

- at HK i væsentligt omfang har produceret og publiceret forskning inden for ansvarsområdet i fagfællebedømte publikationer nationalt og internationalt.

Det er tilfredsstillende:

- at den arkæologiske forskning lever op til Slots- og Kulturstyrelsens kvalitets- og kvantitetskrav.

- at HK både nationalt og internationalt indgår i relevante netværk og samarbejder med vidensinstitutioner om sin forskning.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at der ikke foreligger en forskningsstrategi og –plan for hele det museale ansvarsområde.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at HK prioriterer at udfolde den tværgående indsats for forskning, og udarbejder en strategi/plan for forskningen i den samlede organisation, herunder for forskningens produktion, publicering, anvendelse, ressourcetræk mv. Dette med henblik på bl.a. at opretholde det høje kvalitative og kvantitative niveau samt sikre en hensigtsmæssig prioritering, balance og sammenhæng ift. andre satsninger/opgaver mv.

Formidling

Historie & Kunst er forpligtet til at formidle sit ansvarsområde for offentligheden. Gennem formidling bringer museet sin forskningsbaserede viden i spil i institutionen, i forhold til borgerne og det omgivende samfund.

a. Formidling

- HKs museale formidling tager afsæt i to besøgssteder – Thorvaldsens Museum og Københavns Museum. Hertil kommer Mobilt Museum og Arkæologisk Værksted. Københavns Museum åbner i det tidligere Overformynderi den 7. februar 2020.
- Den samlede formidlingsvirksomhed er omfattende, varieret og rettet mod forskellige brugergrupper. Formidlingen sker gennem udstillinger, omvisninger, byvandring/løb, foredrag, events, festivaler, workshops, undervisning, saloner, Kbh billeder, markedsdage, åbne værksteder, mobilt museum, publikationer, infofoldere samt via hjemmeside, apps, sociale medier mv.
- Der er formuleret strategiske satsningsområder om bl.a. flere besøgende gennem øget synlighed og inddragende formidling, øget digital adgang og anvendelse i udstillingsvirksomheden, samt undervisningsaktiviteter med læringsmål for alle under uddannelse. De strategiske satsninger omsættes til konkrete udviklingsprojekter, herunder udvikling af nyt Københavns Museum samt udvikling af Thorvaldsens Museums formidling i 2020 i anledning af 250 året for Thorvaldsens fødsel, hvor der foreligger en strategi for at sikre øget brugerinddragelse, relevans og differentiering i formidlingen. Blandt andet ved at koble museets formidlingsvirksomhed tættere til igangværende forskningsprojekter. Enkelte aktiviteter er finansieret, andre er fortsat under udvikling. Hertil kommer øvrige iværksatte og gennemførte projekter,

hvor forskellige formidlingsgreb og –formater med partnerskaber, brugerinddragelse, formidling i gadeplan mv. er afprøvet.

- Det nye Københavns Museum er udviklet efter hovedprincipper om samspil mellem udstillinger og byrum, museum bag kulisserne og, at alle skal føle sig velkomne. Afdelingen har en lang tradition for at arbejde systematisk og eksperimenterende med brugerinddragelse i udviklingen af formidlingen, hvilket også er tilfældet i udviklingen af det nye besøgssted og dets udstillinger.
- På Thorvaldsens Museum er der siden sidste kvalitetsvurdering ikke sket grundlæggende ændringer i formidlingen, hvor grundstammen er omvisninger, audioguide, museums-app fra 2019 og undervisning. Museet er tænkt som et Gesamtkunstwerk, hvor de enkelte bygningsmæssige dele enten udgør kunst i sig selv eller er bygget sammen med de udstillede kunstværker, som derfor ikke kan flyttes. Det udfordrer ifølge HK muligheden for fornyelse i udstillingerne. Der er de senere år eksperimenteret med forskellige formidlingsgreb og -formater målrettet differentierede brugergrupper, bl.a. via brugerinddragelse, tværfaglige partnerskaber, inddragelse af byrummet mv.
- HK indgår i eksterne faglige netværk med henblik på erfaringsudveksling, videndeling og udvikling af formidlingsindsatsen.
- Formidling er ikke (pt) defineret som en tværgående indsats i HKs samlede organisation, men de konkrete udviklingsprojekter inddrager på forskellig vis flere af de faglige afdelinger. Der er potentiale for yderligere at samtænke formidlingen på tværs af de faglige afdelinger (herunder på tværs af kunst og kulturhistorie) og i højere grad skabe synergier ved at udnytte intern viden, erfaringer og ekspertise på tværs i udvikling af formidlingen.

b. Undervisning

- HK tilbyder undervisningsforløb til daginstitutioner, grundskoler, ungdomsuddannelser og sprogskoler samt forløb for lærere og pædagoger. Tilbuddene er koordineret med trinmål og læreplaner. Der er indgået skriftlige aftaler med skolesektoren om undervisningen. HK tilbyder tillige praktikophold og vejledning for studerende.
- HK har qua Københavns Museum og Thorvaldsens Museum en lang tradition for at arbejde systematisk med undervisning og læring samt evaluering og udvikling heraf. HK samarbejder med skole- og uddannelsesinstitutioner samt Skoletjenesten, og indgår i relevante faglige netværk med henblik på udvikling af sine undervisnings- og læringstilbud.
- Undervisningsindsatsen på tværs af organisationen er under udvikling. Således er der på tværs af de faglige afdelinger etableret et hhv. kunstnerisk (Thorvaldsens Museum, Nikolaj Kunsthal) og historisk (Københavns Museum, Stadsarkivet) læringsspor.
- Undervisningsaktiviteter med læringsmål for alle under uddannelse er et strategisk satsningsområde. Der er ikke udarbejdet nærmere strategi/plan herfor.

c. Museets brugere

- HK har indberettet, at der i 2018 er undervist 74 hold fra daginstitutioner, 247 grundskoleklasser, 30 klasser fra ungdomsuddannelser, 14 hold fra andre uddannelser samt ydet vejledning til 14 studerende.
- HKs museale afdelinger havde i 2018 61.794 brugere (kilde: Danmarks Statistik). Hertil kommer brugere af Mobilt Museum (ca. 2.300). Hjemmesiderne havde 230.710 besøg. På grund af lukkeperioden på Københavns Museum har HKs museale afdelinger i 2018 kun deltaget i den nationale brugerundersøgelse ved Thorvaldsens Museum, hvor der i alt er indsamlet 115 besvarelser mod over 600 i 2017. Den markante nedgang skyldes ifølge HK udskiftning i personale. Der er i 2019 rettet op herpå. Undersøgelsen for 2018 viser, at museet på flere parametre ligger over eller på niveau med den gennemsnitlige vurdering af landets øvrige museer, herunder i vurderingen af museets udstillinger, atmosfære, mulighed for at være et rart sted og medarbejdernes venlighed. Museet ligger til gengæld under gennemsnittet ift. øvrige museer i vurderingen af brug af digitale medier, brugeroplevelsen for børn og muligheden for at deltage aktivt. 63% af museets brugere er kvinder. 60% er fra Danmark og 40 % er udenlandske turister. Museets danske brugere kommer overvejende fra Region Hovedstaden. 49% er i alderen 14-29 år, hvilket er markant over gennemsnittet for andre museer. Sammenlignet med andre museer har Thorvaldsens Museum en større andel brugere, som besøger museet flere gange årligt.

Det er meget tilfredsstillende:

- at HK driver en omfattende og differentieret formidlingsvirksomhed med brug af varierede formidlingsgreb og -formater målrettet forskellige brugergrupper, og at der i dele af museets formidling arbejdes målrettet og eksperimenterende med brugerinddragelse i udvikling af formidlingen.
- at væsentlige udviklingsprojekter er realiseret, og at nye er under gennemførelse og udvikling.
- at HK har en lang og god tradition for at arbejde med undervisning og læring, og har undervisningstilbud tilpasset læreplaner og trinmål, som benyttes i stort omfang.

Det er tilfredsstillende:

- at HK har formuleret strategiske satsningsområder for formidling, der løbende omsættes i konkrete udviklingsprojekter.
- at formidling, herunder undervisning og samtænkning heraf på tværs af organisationen, er under udvikling – om end der er potentiale for yderligere tiltag og særligt udnyttelse af intern viden, erfaringer og ekspertise med henblik på også at skabe større synergi på tværs af fagområder.
- at HK deltager i den nationale brugerundersøgelse, og trods et lukket Københavns Museum har haft over 60.000 brugere.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at HK prioriterer at afsætte nødvendige ressourcer og komme i mål med udvikling af formidlingen ved Thorvaldsens Museum.
 - at HK fortsat prioriterer at eksperimentere med forskellige formidlingsgreb- og formater i udviklingen af sin formidling, herunder på tværs af organisation og fagligheder.
-

Samlingsvaretagelse

a. Indsamling

Historie & Kunst er forpligtet til systematisk at indsamle genstande og anden dokumentation inden for sit vedtægtsbestemte ansvarsområde. Indsamlingen skal være baseret på en aktiv, men restriktiv praksis, der udspringer af museets forskning.

- HKs museale samling omfatter ca. 100.000 nyere tids genstande (inkl. kunstværker) og værker samt 500.000 arkæologiske genstande og 200.000 fotos.
- Der pågår en gennemgang af hele samlingen med henblik på at identificere og udskille genstande og værker, der mangler forsknings- og formidlingsmæssig værdi. Der er de seneste år udskilt knap 20.000 genstande fra samlingen, og flere udskillelser er på vej.
- Der foreligger indsamlingsstrategi/-politik for hhv. det kulturhistoriske og kunsthistoriske ansvarsområde med kriterier, afgrænsning og retningslinjer for indsamlingen. Indsamlingen er baseret på en restriktiv, men aktiv og faglig reflekteret praksis, der er knyttet til HKs forskning og formidling.
- Langt størstedelen af den aktuelle indsamling sker som led i arkæologiske undersøgelser.
- Indsamlingen samt kassation koordineres med andre museer, og HK indgår i relevante faglige netværk og samarbejder om indsamling og udvikling heraf.

b. Registrering & Indberetning

Historie & Kunst er forpligtet til at registrere og indberette sin samling til det centrale kulturarvsregister. Registreringen skal ske efter fastlagte standarder, der muliggør udveksling af data nationalt og internationalt.

- HK er ajour med registrering og indberetning af den museale samling til de centrale kulturarvsregistre.
- HK dokumenterer sin registreringspraksis og -historik, angiver en museumsfaglig begrundelse for indsamlingen som en del af registreringen, og har personale med relevant registreringskompetence, der også indgår i faglige netværk om samlingsarbejdet.

c. Bevaring

Historie & Kunst er forpligtet til at bevare sin samling for eftertiden. Bevaringsarbejdet består af såvel en præventiv som udbedrende indsats i forhold til samlingens forsknings- og formidlingsmæssige værdi. Bevaring omfatter museets magasinering, sikring, tilsyn og konservering af samlingerne.

- HK opbevarer sin museale samling i udstillinger, i et ny-opført magasin samt i en række mindre interne og eksterne magasinrum. De mindre magasinrum har i større og mindre grad problematiske bevaringsforhold – bl.a. uhensigtsmæssige klimatiske forhold på interne magasinrum på Thorvaldsens Museum og eksterne magasiner inficeret af skimmelsvamp og skadedyr samt problematiske sikrings- og klimaforhold.
- Fremtidssikring af kulturarven er et strategisk satsningsområde for HK, som siden 2015 har arbejdet målrettet på at skabe bedre bevaringsforhold for hele sin samling. Et nyt magasin blev opført i 2017. Der pågår et større arbejde med at flytte samlingen fra de mindre interne og eksterne magasinrum til det nye fælles magasin. Arbejdet følger en fastlagt prioriteret plan herfor, der er budgetteret, og som forventes afsluttet medio 2020. Samlingsgennemgang, udskillelse og afrensning indgår i arbejdet, og der inddrages konserveringsfaglig ekspertise. Arbejdet har stort ledelsesmæssigt fokus, og der er afsat væsentlige økonomiske og personale-mæssige ressourcer til at nå i mål efter planen, som herved vurderes realistisk.
- Det nye magasin er opført til formålet og lever derved op til alle gældende standarder for optimale bevaringsforhold. Der er tale om et fælles magasin for hele HKs samling – såvel den museale samling som Stadsarkivets arkivalier.
- Indflytningen af Stadsarkivets arkivalier er afsluttet. Det er en udfordring, at der ikke har været fastlagt fælles procedurer for indflytning af de forskellige samlinger. Indflytningen af arkivalierne er således sket uden forudgående afrensning. Der er herved en potentiel risiko for, at inficerede arkivalier kan spredes til andre dele af magasinet. HK er opmærksomme på problemstillingen, og der er iværksat tiltag for løbende og systematisk opsyn og test.
- HK har indberettet, at 61 % af samlingen er i hhv. formidlingsegnet (46 %) og stabiliseret (15 %) tilstand, og at 39 % er i hhv. behandlingskrævende (33 %) og svært skadet (6 %) tilstand.
- Kunstkonserveringen har udarbejdet en bevaringsfaglig rapport over bevaringsforholdene i museumsmagasiner og -udstillinger. Rapporten understøtter ovenstående beskrivelse af magasinforholdene. For så vidt angår udstillingerne bemærkes dels problematiske klimaforhold (udsving i luftfugtighed) i visse udstillingsrum på Thorvaldsens Museum, dels utilstrækkelig mulighed for klimastyring i de lokaler (det tidl. Overformynderi), hvor der pt pågår indretning af nyt Københavns Museum.
- Der foreligger en selvstændig bevaringsplan for kunstsamlingen fra Thorvaldsens Museum. En bevaringsplan for den kulturhistoriske samling er under udarbejdelse, og vil blive færdiggjort, når magasinindflytningen er afsluttet. Der er ikke udarbejdet evakuerings- og værdiredningsplan.

- Bevaring og samlinger er identificeret som en tværgående indsats i organisationen. Der foreligger ikke en strategi/plan for det samlede bevaringsarbejde i hele HKs organisation.
-

Det er meget tilfredsstillende:

- at HK er ajour med registrering og indberetning af samlingen, har strategi/politik/retningslinjer og god praksis for sit indsamlings- og registreringsarbejde, råder over personale med relevante kompetencer til opgaven og indgår i relevante faglige netværk og samarbejde om samlingsarbejdet.
- at der er sikret optimale bevaringsforhold for hele HKs samling, og at arbejdet med indflytning i nyt magasin, afvikling af problematiske magasiner, samlingsgennemgang mv. har ledelsesmæssigt fokus og forventes afsluttet inden udgangen af 2020 som følge af en prioriteret og finansieret plan.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at der er problematiske klimaforhold i udstillingerne på Thorvaldsens Museum samt i de nye lokaler til Købehavns Museum.
- at der ikke foreligger en strategi/plan for det samlede bevaringsarbejde i HK, herunder en værdiregningsplan.

Det er ikke tilfredsstillende:

- at der ikke er sikret fælles procedurer for indflytning af de forskellige samlinger i det nye magasin med bevaringsrisiko til følge. Styrelsen noterer, at der er iværksat tiltag for systematisk bevaringsfagligt opsyn med forholdene.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at HK fastholder det ledelsesmæssige fokus på at komme i mål med det samlede projekt med indflytning i det nye magasin og de deraf afledte opgaver med samlingsgennemgang, udskillelse mv. samt opsyn med og test af de indflyttede arkivalier fra Stadsarkivet.
 - at HK, med afsæt i den konserveringsfaglige rapport, iværksætter øvrige nødvendige tiltag til forbedring af bevaringsforholdene i udstillinger og blivende magasinrum.
 - at der udarbejdes en strategi/prioriteret plan for det samlede bevaringsarbejde i hele HKs organisation, herunder fælles procedurer, retningslinjer mv. for brug af det ny magasin.
-

Museumslovens kapitel 8

De statsanerkendte kulturhistoriske museer skal gennem samarbejde med plan- og fredningsmyndighederne arbejde for, at væsentlige bevaringsværdier sikres for eftertiden.

- HK varetager opgaver i henhold til museumslovens kapitel 8 inden for arkæologi og nyere tids kulturhistorie i Københavns Kommune, og varetager tillige kapitel 8 opgaver inden for arkæologi i Frederiksberg Kommune. Opgavevaretagelsen er samlet i én enhed i afdelingen Københavns Museum med henblik på at sikre faglig koordinering mellem arkæologi og nyere tid samt sammenhængende og ensartet sagsbehandling ift. myndigheder og bygherre.
- HK samarbejder med Københavns Kommunes planafdeling, men oplever løbende strukturelle udfordringer. Enheden inddrages i udviklingsfasen af Kommunens planarbejde, og der er fra Kommunen tilført ekstra ressourcer til enhedens administrative arbejde som følge af de mange anlægsarbejder i Kommunen. Modsat opleves samarbejdet med Frederiksberg Kommune ikke at fungere. Samarbejdet med kommunerne er ikke formaliseret.
- HK modtager ikke tilskud/økonomisk kompensation for sit kapitel 8 arbejde inden for arkæologi i Frederiksberg Kommune.
- Der foreligger nedskrevet strategi/procedure/instruks for såvel den faglige som administrative varetagelse af den antikvariske virksomhed.
- HK har en meget god praksis i varetagelsen af de administrative forhold i forbindelse med den arkæologiske virksomhed, herunder indsendelse af grundige og fagligt velbegrundede budgetter. Ligeledes er argumentationen for forbruget på naturvidenskab god og fyldestgørende.
- HK er ajour i forhold til bygherrerapporter og videnskabelige beretninger af undersøgelser. Styrelsen oplever dog en vis træghed i fremdriften af beretningsdelen i forlængelse af udgravningers afslutning, herunder ift. soldning og tilbud på naturvidenskab.
- HK er ajour med og har god registreringspraksis af sine indberetninger af fundsteder til det centrale register Fund og Fortidsminder. Dog fremstår et stort antal lokaliteter uopdateret.
- Der er et væsentligt forskningsafkast på højt niveau af den arkæologiske virksomhed, ligesom et omfattende formidlingsafkast (trods lukket museum) i form af bl.a. åbne udgravninger, artikler, nyheder og videoer på hjemmeside og de sociale medier samt undervisnings- og tilgængelighedsinitiativer som "For gamle dage siden", "Arkæologisk Værksted" samt arkæobotanisk have.

Det er meget tilfredsstillende:

- at HK aktivt og i væsentligt omfang bidrager til den kommunale fysiske planlægning, inddrages i udviklingsfasen og har godt samarbejde og opbakning fra Københavns Kommune.
- at HK har god og professionel praksis i varetagelsen af de administrative forhold i forbindelse med den arkæologiske virksomhed samt har et væsentligt forsknings- og formidlingsafkast af høj kvalitet og nytænkende karakter af den arkæologiske virksomhed.

Det er tilfredsstillende:

- at den antikvariske virksomhed (arkæologi og nyere tid) er samlet i én enhed, og at der er udarbejdet strategi/procedure/instruks for varetagelsen heraf.
- at enheden er ajour med udarbejdelse af beretninger som led i arkæologiske undersøgelser, om end der er behov for at sikre fremdrift efter endt gravning.

Det er ikke helt tilfredsstillende:

- at et stort antal lokaliteter fremstår uopdateret i Fund og Fortidsminder.
- at samarbejdet med Frederiksberg Kommune ikke fungerer.

Slots- og Kulturstyrelsen anbefaler:

- at HK prioriterer at ajourføre sine indberetninger til Fund og Fortidsminder.
 - at HK sikrer, at der fremover er nødvendig fremdrift i den samlede proces af den arkæologiske virksomhed.
 - at HK fastholder og videreudvikler sin professionelle forvaltning og høje faglige afkast af den antikvariske virksomhed og sin rolle som aktiv aktør i den kommunale planlægning og udvikling, herunder også i forhold til Frederiksberg Kommune.
-

Baggrund

1. Kvalitetsvurderingsforløbet på Historie & Kunst

Kvalitetsvurderingsbesøget fandt sted d. 23. maj 2019

Tilstede ved dialogmødet var:

Fra Historie & Kunst:

Direktør Marius Hansteen

Udviklings- og Administrationschef Sophie Bruun

Museumschef, Københavns Museum, Louise Jacobsen

Arkæologisk leder, Københavns Museum, Lars Ewald Jensen

Museumsdirektør, Thorvaldsens Museum, Annette Johansen

Museumsinspektør, Thorvaldsens Museum, Kristine Bøggild Johannsen

Fra Københavns Kommune:

Direktør, Kultur- og Fritidsforvaltningen, Anders Bager Jensen

Fra Slots- og Kulturstyrelsen:

Specialkonsulent Krestina Skirl

Museumskonsulent Valdemar Grambye Hedelykke

Chefkonsulent Berit Fruelund Kjærside

Chefkonsulent Kathrine Lehmann

I forbindelse med besøget blev udstillinger, (visse) magasiner, administrationslokaler mv. besøgt.

2. Om Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger

Kvalitetsvurderinger er en del af Slots- og Kulturstyrelsens arbejde med at understøtte en kvalitativ og professionel udvikling af museerne og deres opgavevaretagelse.

Slots- og Kulturstyrelsen skal sikre, at museerne lever op til museumsloven samt de mål og standarder, der følger af politiske målsætninger for museumsområdet og samfundsudviklingen generelt.

Gennem de sidste tolv år er der gennemført en række udredninger, analyser og undersøgelser, som på forskellig vis har sigte på udvikling af kvalitet, og som bidrager til at sætte standarder for museernes virksomhed. Det drejer bl.a. sig om:

- Udredningen om bevaring af kulturarven (Kulturministeriet, 2003)
- Udredning om museernes formidling (Kulturministeriet, 2006)
- Forskningsstrategi for Kulturministeriets område (Kulturministeriet, 2009)
- Internationale evaluering af den arkæologiske virksomhed (Kulturministeriet, 2010)
- Den nationale brugerundersøgelse (Kulturstyrelsen, 2009-2014)
- God ledelse af selvejende kulturinstitutioner (Kulturministeriet, 2011)
- Udredning om fremtidens museumslandskab (Kulturministeriet, 2011)
- Kulturministeriets digitaliseringsstrategi 2012 – 2015 (Kulturministeriet, 2012)
- Disse udredninger, analyser og undersøgelser indgår i Slots- og Kulturstyrelsens kvalitetsvurderinger af de statsanerkendte museer.

Læs mere om kvalitetsvurderinger på Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside: www.slks.dk under museer/museumsvirksomhed/kvalitetsvurdering

Kvalitetsvurderingen indeholder Slots- og Kulturstyrelsens vurderinger af og anbefalinger til museets drift og fortsatte udvikling. Kvalitetsvurderingen giver museets kommunale tilskudsydere en viden om det enkelte museums virksomhed og de rammer, museet arbejder i.

Vurderingsgrundlag

Slots- og Kulturstyrelsens grundlag for at kvalitetsvurdere de statsanerkendte museer består af to dele: For det første museernes indberetninger til Slots- og Kulturstyrelsen, herunder bl.a. museets vedtægter, årsberetning, oversigt over forskningspublikationer samt museets indberetning til Slots- og Kulturstyrelsens museumsstatistik: "Danske museer i tal". For det andet et kvalitetsvurderingsmøde på museet, hvor museets bestyrelse og hovedtilskudsyder, der ofte er museets hjemkommune, deltager.

Der indgår tillige en ekstern sagkyndig vurdering af bevaringsforholdene for museets samling. Den sagkyndige vurdering er indhentet af museet som led i kvalitetsvurderingen.

Slots- og Kulturstyrelsen vurderer på ovenstående grundlag museets opgavevaretagelse og samlede virksomhed i forhold til fire kategorier:

- Meget tilfredsstillende
- Tilfredsstillende
- Ikke helt tilfredsstillende
- Ikke tilfredsstillende

Slots- og Kulturstyrelsens vurderinger og anbefalinger samles i en rapport, der sendes til museet og museets hovedtilskudsyder.

Opfølgning

Museet skal inden for tre måneder efter modtagelsen af rapporten fremlægge en plan for, hvordan det vil følge op på Slots- og Kulturstyrelsens anbefalinger. Slots- og Kulturstyrelsen skal godkende opfølgningsplanen.

Et år efter godkendelse af opfølgningsplanen gennemføres et opfølgningsmøde mellem museet og Slots- og Kulturstyrelsen. Museet skal forud for opfølgningsmødet redegøre skriftligt for status i museets arbejde med opfølgningen. Kvalitetsvurderingen forventes afsluttet efter opfølgningsmødet.